

Årsredovisning 2020

Avfall

Innehåll

1. Nämndens ansvar och uppgifter.....	3
2. Verksamhetschefens kommentar till resultatet.....	3
3. Viktiga händelser i verksamheten.....	4
4. Måluppfyllelse.....	5
5. Personal.....	6
6. Ekonomi.....	6
6.1 Driftredovisning.....	7
6.2 Verksamhetens nettokostnader.....	7
6.3 Avfallsfonden.....	8
6.4 Investeringsredovisning.....	8
7. Intern kontroll.....	9
8. Risker.....	9
9. Strategiska avtal.....	9
10. Prestationer och nyckeltal.....	9

1. Nämndens ansvar och uppgifter

Avfallsverksamheten ansvarar för att samla in hushållsavfall från hushåll och verksamheter i kommunen samt informera om återvinning av avfall. En annan viktig uppgift är att premiera avfallsminimering genom att främja cirkulär ekonomi. Genom att kommunen samlar in avfallet säkerställs det att avfallet tas om hand på ett miljöriktigt sätt och inte riskerar att orsaka fara för hälsa eller miljö.

Avfallsverksamheten är en helt taxefinansierad verksamhet och verksamheten ska över åren ge ett noll-resultat. Avfallsverksamhetens intäkter kommer enbart från de taxor som abonnenterna betalar. Kostnaderna utgörs av ersättning till entreprenör som utför avfallsinsamling, behandlingskostnad för avfall samt administrativa kostnader. Eventuella överskott eller underskott för avfallsverksamheten fonderas och fonden balanserar kommande års resultat. Tillfälliga överskott i avfallsverksamheten under något eller några år förenas med självkostnadsprincipen om det sett över en längre period uppvägs av andra års underskott.

Avfallet samlas in av en upphandlad entreprenör (Suez Recycling AB) och överlämnas till kommunens delägda avfallsbolag SÖRAB (Söderhalls Renhållningsverk AB). Restavfallet som kommunen samlar in energiåtervinns genom fjärrvärmeproduktion vid förbränning och matavfallet rötas så att biogas och biogödsel kan produceras. SÖRAB är även ansvariga för återvinningscentralerna i ägarkommunerna och samtliga anläggningar är tillgängliga för Danderydsborna.

Avfalls verksamheter strävar hela tiden efter att underlätta för avfallsabbonenterna att bidra till en bättre miljönytta. Detta görs genom att erbjuda ett brett utbud av tjänster som gör det möjligt att anpassa avfallshämtningen efter abonnentens egna behov och ambitionsnivå.

2. Verksamhetschefens kommentar till resultatet

Avfallsverksamheten lämnar ett positivt resultat för verksamhetsåret 2020 på 2,7 mnkr och överskottet minskar avfallsfonden med lika mycket. Det ackumulerade underskottet halveras i och med årets resultat. Det faktum att avfallsverksamheten ger ett överskott följer planen att balansera fonden till 2023.

Årets resultat följer det budgeterade med marginella underliggande avvikelser.

Avfallsplanen som ska börja gälla 2021 har tagits fram gemensamt av samtliga SÖRAB-kommuner. Den strävar efter mer cirkulära flöden i samhället. Det är glädjande att avfallshanteringen i stort fortsätter utvecklas och att alla aktörer i samhället kan bidra till minskade avfallsvolymer, mindre negativ klimatpåverkan och bättre utnyttjande av ändliga resurser. Det kommer att krävas förändringar i de fysiska systemen för att underlätta miljöriktiga val men framför allt information om nyttan och nödvändigheten med det cirkulära samhället.

Parallellt med arbetet med att ta fram en ny avfallsplan har mycket fokus varit på den översyn av avfallsföreskrifterna som genomförts och förberedelserna för upphandling av en ny avfallsentreprenad. Därtill har det under året aviserats flera stora förändringar där införandet av bostadsnära insamling av de fraktioner FTI, Förpacknings- och tidningsinsamlingen ansvarar för. Något beslut i den riktningen togs dock inte under året och frågan är fortfarande öppen.

3. Viktiga händelser i verksamheten

Verksamhetsåret 2020 var intensivt med många stora frågor att hantera.

Upphandling

Under sommaren 2020 påbörjades upphandlingsarbetet för insamling av hushållsavfallet. Den nya entreprenaden ska börja gälla 1 januari 2022. Avfallsenheten har under arbetets gång gjort många omvärldsbevakningar och jämfört tjänster med andra kommuner. Arbetet har pågått under hela hösten och kommer även fortsätta in på 2021.

Nya lagförändringar

Under året har flera nya regelverk tagits fram av miljödepartementet. En del av dessa regelverk kan komma att påverka avfallsverksamheten och Danderydsborna under de kommande åren. Det handlar exempelvis om kommunalt avfall, producentansvar, returpapper och bygg- och rivningsavfall. Remisserna talar om att returpappersinsamling samt bygg- och rivningsavfall ska ingå i det kommunala ansvaret från och med 1 januari 2023. Förordningen om producentansvar för förpackningar påverkar inte själva avfallsverksamheten (mer än kommunikationsansvaret) men det kommer påverka Danderydsborna och därför bevakas frågan.

Avfallsplan

Danderyds kommun har, tillsammans med övriga SÖRAB-kommuner, arbetat fram en ny avfallsplan som ska gälla för perioden 2021–2032. Avfallsplanen innehåller 5 målområden; system efter behov, avfall förebyggs, material cirkulerar, matavfall samt skräp och nedskräpning. Den antogs under året och kommer påverka alla som bor och verkar i Danderyds kommun.

Avfallsföreskrifter

Gällande avfallsföreskrifter antogs 2014 (trädde i kraft 2015-05-01). Sedan dess har lagstiftningen förändrats och en nationell avfallsplan tillkommit. Därför behövde kommunens avfallsföreskrifter omarbetas. Avfallsverksamheten har, med anledning av detta, arbetat fram ett nytt styrdokument för att anpassa de kommunala avfallsföreskrifterna till gällande lagstiftning och riktlinjer samt efter medborgarnas behov. Dessa avfallsföreskrifter antogs i kommunfullmäktige (KF 2020-12-07 §151) i slutet av året och kommer gälla från och med 2021-01-01.

Kosmetiskt avfall

Ytterligare ett samarbetsavtal tecknades för insamling av kosmetiskt avfall från hushåll för att underlätta för medborgare att hantera sitt kosmetiska avfall på ett riktigt sätt. Tjänsten lanserades med viss försiktighet under slutet av 2020.

Förpacknings och tidningsinsamling

Stora förändringar i insamlingen av förpackningar och tidningar var beslutade av regeringen men naturvårdverket underkände de aktörer som ansökt om att få bedriva insamling av dessa material. Då ingen blev godkänd var regeringen tvungen att fatta ett nytt beslut om att skjuta denna förändring på framtiden. Förändringen skulle innebära ökade krav på fastighetsnära insamling av materialet, något som starkt påverkar kommunens avfallshantering och dess abonnenter.

I slutet av året kom det överraskande beskedet att returpapper i form av tidningar övergår från att vara ett producentansvar till ett kommunalt ansvar. Detta gäller från 2022, en i sammanhanget kort övergångsfas. Kostnaden för tidningsinsamlingen kommer att belastas avfallsabbonenterna men i vilken omfattning är i dagsläget oklart likaså hur hanteringen praktiskt skall lösas.

4. Måluppfyllelse

1. Hög kvalitet

Danderyds kommun erbjuder service och tjänster av hög kvalitet. Detta innebär att kommunens invånare och näringsliv erbjuds ett gott bemötande, hög tillgänglighet och delaktighet i kontakt med kommunens verksamheter. Kommunen strävar efter öppen dialog där kommunens invånare, föreningar och organisationer ges möjlighet till inflytande. Danderydsborna ska erbjudas en bra och attraktiv service. En positiv utveckling av de kommunala kärnområdena skola, barn- och äldreomsorg skall sättas i fokus

2. Stor valfrihet

Danderyds kommun erbjuder stor valfrihet i kommunens service och tjänster. Detta innebär att kommunens invånare kan välja inom den kommunalt finansierade servicen utifrån individens önskemål och förutsättningar

3. Hög attraktivitet

Danderyds kommun är en attraktiv kommun att bo, leva och verka i. Här kombineras den moderna trädgårdsstaden med hållbar stadsmiljö. Kommunen är trygg och säker och erbjuder goda möjligheter för hälsa och välbefinnande. Kommunen ger goda förutsättningar för ett varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter. Danderyds kommun är en attraktiv arbetsgivare som ger möjlighet för medarbetare och chefer att utvecklas

3.1 Danderyds kommun genomför en väl utförd och trafiksäker hämtning av avfall samt erbjuder ett tillfredställande avfallstjänstutbud

Bedömning

Kommentar:

Avfalls-verksamheten bedömer att resultatet för året har delvis uppnåtts. Nöjd medborgarindex höjdes från 66 procent 2019 till 69 procent för år 2020. Målet för 2020 var 70. I frågan om renhållning och sophämtning så ligger Danderyds kommun över betygsindex för Sveriges samtliga kommuner (66 procent). Avfallsverksamheten avser att förstärka informationsinsatser framöver för att befästa utvecklingen.

Minska antalet trafik- och arbetsmiljöfarliga backningar

Resultatet med fem (5) stycken åtgärda platser nådde inte riktigt upp till målet på sex (6) stycken åtgärdade backningar. Arbetet med att eliminera antalet trafik- och arbetsmiljöfarliga backningar med avfallsfordon är en del av avfallsverksamhetens dagliga driftverksamhet. Arbetet blir med tiden allt svårare och kostsammare. De platser som är kvar att åtgärda blir allt mer komplicerade eftersom de enkla redan är lösta. Dock kvarstår målet att åtgärda alla de platser som fanns på den ursprungliga inventeringslistan samt de som har tillkommit. Målet kommer dock att justeras från och med år 2021 till en minskning med en (1) trafikfarliga backningar per år istället för sex (6) stycken.

Nyckeltal	Utfall 2020	Mål 2020	Bedömning
Antalet minskade trafikfarliga backningar med avfallsfordon	5	6	
NMI Avfallsverksamheten	1	1	

4. Hög effektivitet

Danderyds kommuns verksamheter samverkar och gör rätt prioriteringar för att nå effektivitet. God ekonomisk hushållning ska vara en vägledande princip för all kommunal verksamhet. Danderyds kommun ska ha en låg kommunalskatt

5. Stark utveckling

Danderyds kommun utvecklar och förbättrar ständigt den service och de tjänster som kommunen erbjuder. Företag erbjuds goda förutsättningar att etablera sig och verka i kommunen. Danderyd präglas av en god och hälsosam miljö och kommunens verksamheter arbetar för en långsiktigt hållbar utveckling. Omvärldsanalys, utvärdering och digitalisering är grunden för innovativ utveckling i kommunens arbete.

5.1 Andelen matavfall som utsorteras i Danderyds kommun skall öka

Bedömning

Kommentar:

Avfalls-verksamheten bedömer att resultatet för året har delvis uppnåtts. År 2020 förväntades mängden insamlat matavfall per invånare vara 37 kg, det faktiska utfallet blev 35,16 kg/invånare, vilket är en ökning från föregående år. Den planerade plockanalysen för 2020 blev förskjutet till 2021 på grund av pandemin, därför är orsaken fortfarande okänd. En miljöstyrande taxa skulle sannolikt förbättra möjligheterna att nå målet.

Nyckeltal	Utfall 2020	Mål 2020	Bedömning
Mängd insamlat matavfall per invånare	35	37	

5. Personal

Nedanstående tabell visar ögonblicksbild över antalet anställda vid avfallsenheten i december 2020.

Personalstatistik avfallsenheten 2020

		Antal personer	Antal årsarbetare	Antal årsarbetare 2019	Förändring
Månadsavlönade	Tills vidare	3	3.0	3.0	0.0
Månadsavlönade	Visstid	1	0.5		0.5
Månadsavlönade	Samtliga Anställningsformer	4	3.5	3.0	0.5

Under året har vissa personalförändringar skett. En medarbetare har varit långtidssjukskriven under stora delar av året vilket inneburit omfördelning och omprioritering av arbetsuppgifter. För att hålla en god nivå på verksamheten förstärkte avfallsverksamheten personalstyrkan med en tillfällig resurs på halvtid.

6. Ekonomi

För år 2020 redovisar avfallsenheten en positiv avvikelse mot budget med 1,7 mnkr vilket motsvarar 166 procent av budgeterade nettokostnader. Avvikelsen beror främst på den felkontering om 1,2 mnkr som gjordes 2019.

6.1 Driftredovisning

Nedanstående sammanställning visar avfallsenhetens intäkter och kostnader jämfört med budget och utfall föregående år.

Driftredovisning Avfallsenheten 2020

mnkr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse mnkr	Avvikelse %	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter	31.5	32.0	0.5	2 %	28.8
Balansering eget kapital	-1.0	-2.7	-1.7	-170 %	2.1
Verksamhetens kostnader	-30.5	-29.3	1.2	4 %	-30.9
Årets resultat	1.0	2.7	1.7	170 %	-2,1

Nettokostnaderna (före avsättning till avfallsfonden) för 2020 blir 2,7 mnkr mot en budget på 1 mnkr. Det ger en positiv avvikelse på 1,7 mnkr vilket motsvarar 170 procent av budgeterade nettokostnader (före avsättning till avfallsfonden).

Avfallsenheten hade 2020 intäkter (före avsättning till avfallsfonden) på 32 mnkr mot budgeterade intäkter för 31,5 mnkr. Vilket ger ett positiv utfall för utfallet mot det budgeterade intäkterna på 0,5 mnkr, det är en avvikelse på 2 procent. Det är bland annat intäkter från nya, stora kunder (exempelvis flerbostadshus i Mörby Centrum) som bidrar till en ökad intäkt. Intäkterna för 2019 var 28,8 mnkr före tillförsel från avfallsfonden. Det innebär att intäkterna ökade med 3,2 mnkr år 2020 jämfört med 2019.

Avfallsenheten hade för 2020 kostnader på 29,3 mnkr mot budgeterade kostnader på 30,5 mnkr det är en positiv avvikelse på 1,2 mnkr. Detta motsvarar en avvikelse på 4 procent av budgeterade kostnader. Avvikelsen beror främst på att lägre kostnader bland kärll- och säckavfall. Kostnaderna för 2020 har minskat med 1,6 mnkr jämfört med 2019.

6.2 Verksamhetens nettokostnader

Nedanstående sammanställning visar avfallsenhetens nettokostnader jämför med budget och föregående år.

Driftredovisning per verksamhet Avfallsenheten 2020

Ansvar	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse Mnkr	Avvikelse %	Utfall 2019
Avfallsenheten	1.0	0.0	-1.0	-100.0%	0.0
Summa Avfall	1.0	0.0	-1.0	-100.0%	0.0

Enheten hade nettokostnader (före avsättning till avfallsfonden) för 2020 om 2,7 mnkr mot en budget på 1 mnkr. Det ger en positiv avvikelse på 1,7 mnkr vilket motsvarar 166 procent av budgeterade nettokostnader (före avsättning till avfallsfonden).

Den främsta positiva avvikelsen är hämtning och behandling av restavfall på 1,5 mnkr. Orsaken till avvikelsen är till största delen en följd av den felkontering som skedde 2019 och påverkar denna post med 1,2 mnkr.

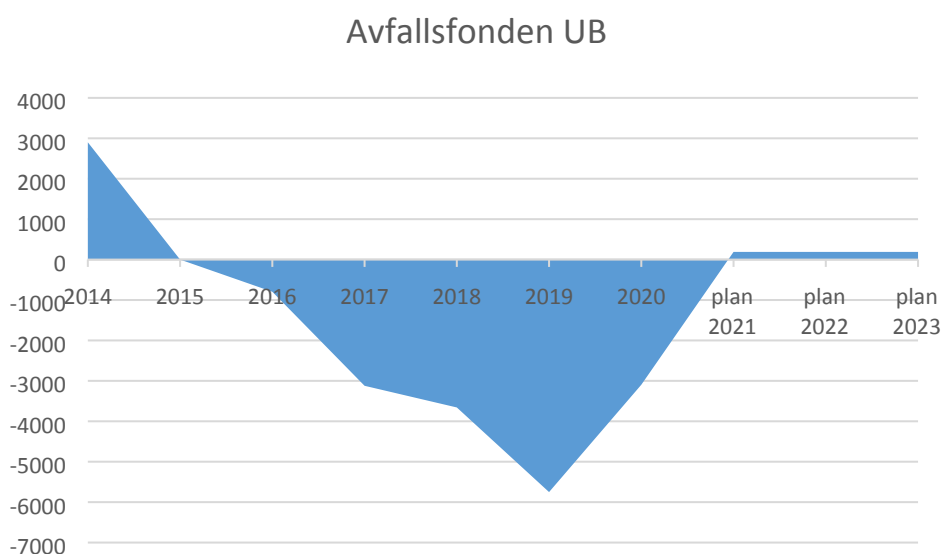
Avfallsenhetens intäkter hade 2020 en positiv avvikelse på 0,5 mnkr vilket förklaras med att nya abonnenter har tillkommit.

Bland de negativa avvikelserna jämfört med budget återfinns kostnader för återvinningscentral, mobil återvinningscentral och övrig drift som hade en avvikelse mot budget på 0,2 mnkr.

6.3 Avfallsfonden

Nedanstående diagram visar utvecklingen för avfallsfonden.

Utveckling utgåendebalans avfallsfonden 2014–2023

Avfallsverksamheten i Danderyds kommun ska över åren ge ett nollresultat. Över- respektive underskott balanseras mot eget kapitalposten från Avfalls-fonden. Avfalls-fondens ingående balans år 2020 var ett negativt värde på 5,8 mnkr. Efter årets positiva resultat om 2,7 mkr är utgående balansen minus 3,1 mnkr.

Avfallsverksamheten redovisade i budgetförslaget för 2021 en långsiktig plan för att balansera avfallsfonden till 2023. Kostnaderna kommer 2022 och 2023 i hög grad bero på resultatet av den insamlingsentreprenad som ännu inte är slutförd. Intäkterna kommer i sin tur helt vara avhängda den taxa som kommer att föreslås när upphandlingen är slutförd. Det finns inget som föranleder en ändrad ambitionsnivå i detta arbete men de ingående monetära termerna är fortfarande okända. Målet är alltså även fortsättningsvis att balansera avfallsfonden till 2023 och avfallsverksamheten kommer framgent föreslå beslut som syftar till att nå dit.

6.4 Investeringsredovisning

Nedanstående sammanställning visar avfallsenhetens investeringar jämfört med budget

Investeringsredovisning avfallsenheten 2020

Projekt	Budget helår	Utfall helår	Avvikelse (Budget- Utfall) Mnkr	Avvikelse (Budget- Utfall) %
Avfallskärl	-0.5	-0.5	0.0	0%
Summa Alla projekt	-0.5	-0.5	0.0	0%

Kostnaden för inköp av avfallskärl till nya fastighetsägare uppgår till 0,5 mnkr. Detta är ingen avvikelse mot budget. Avfallsenheten har inget proaktivt utbyte av avfallskärl utan byter enbart trasiga kärl vid behov.

7. Intern kontroll

Rapportering sker i tekniska nämndens årsredovisning.

8. Risker

Under 2021 ser avfallsenheten flertalet risker som kan komma att påverka budgeten framöver.

Det insamlade hushållsavfallet lämnas till det kommundemensamma bolaget SÖRAB. SÖRAB höjer avgifterna för 2021 framförallt på behandlingsavgiften för restavfall men även för den mobila återvinningscentralen. Detta kommer få konsekvenser för den redan lagda budgeten för 2021. Matavfallet fortsätter att kosta 0 kr per ton.

SÖRAB har meddelat att de planerar att ha någon form av påslag i kostnaden om kommunerna har för blött avfall, det vill säga restavfall med stora mängder matavfall. Det är en följd av den NIR-anläggning som SÖRAB har byggt och som i framtiden ska sorterar allt avfall. En klar prisbild av påslaget finns ännu inte. Det en uppenbar risk att höjningen av avfallstaxan med 9 procent inte är tillräcklig för att säkerställa ett positivt budgetresultat. För att minska risken för ökade kostnader behöver restavfallet minska och matavfallsinsamlingen i kommunen öka. Målet för ökningen av matavfallsinsamlingen nås dock inte och en översyn av styrningen i taxan kan bli nödvändig för att minska kostnaderna. Det bästa, och kanske enda, sättet att komma tillrätta med det matblandade blöta restavfallet är en starkare miljöstyrning på avfallstaxan.

De nya lagförändringar som planeras komma under de kommande närmaste åren (främst 2022 och 2023) kan också komma att påverka avfallsenhetens verksamhet och budget. Redan beslutat är att insamling av returpapper ska ingå i det kommunala ansvaret från 2022 vilket gör att den kostnaden ska regleras och ingå i avfallstaxan, vilket den inte gör i dagsläget. Liknande kan sägas även om grovavfallet som ska återvinnas i fler fraktioner än i dagsläget samt bygg- och rivningsavfallet som planeras ingå i kommunalt ansvar. Hur dessa tjänster ska se ut och vad det kostar är osäkert i dagsläget och kommer arbetas med under kommande år.

Eftersom nuvarande avtal med hushållsavfallsentreprenören avslutas så har en ny upphandling genomförts under 2020. Vad nästa avtal ger för ekonomiska förutsättningar är fortfarande okänt vilket givetvis är en risk. En ny avfallstaxa som harmoniserar med det nya avtalet kommer att presenteras under 2021. Den nya avfallstaxan behöver bli så miljöstyrande som krävs för att uppfylla de mål tekniska nämnden beslutat om.

9. Strategiska avtal

Avfallsverksamhetens strategiska avtal är Avfallshämtning i Danderyds kommun. Grundförutsättningar för avtalet såsom finansiell ställning samt kravställda tillstånd och certifikat är kontrollerade utan anmärkning. Inga anmärkningar som påverkar nämndens målpåfyllelse eller som kräver särskilda åtgärder har framkommit i övrigt heller.

10. Prestationer och nyckeltal

Det är alltid intressant att jämföra verksamheten med andra verksamheter. Att jämföra utvecklingen i den egna verksamheten över tid ger indikationer om utvecklingen går åt rätt håll, med vilken kraft och om det är något som behöver mer fokus och utvecklas bättre.

Nedanstående är hämtat ut Avfall Web vilket är branschorganisationen Avfall Sveriges statistikdatabas där avfallsverksamheten, tillsammans med flertalet av landets kommuner, matar in statistik. Informationen kan sedan användas för att jämföra olika parametrar. Siffrorna nedan avser 2019 års statistik, nyare statistik finns ej ännu att tillgå.

Parametrar	Danderyd	Lidingö	Täby
	2019	2019	2019
Andel hushåll (villor, flerbostadshus och fritidshus) som sorterar matavfall (%)	67	51	53
Kostnad fördelad per nyttighet i kr/kvm inkl. moms enligt "Nils Holgersson fastighet"	19,66	23	13,9
Nöjdhet avfallshantering	72	79	79
Antal återvinningsstationer med alla fraktioner	10	22	12
Andel farligt avfall i restavfall enligt plockanalys (%)	0,19	0,04	0,11
Andel elavfall i restavfall enligt plockanalys (%)	0,51	0,12	0,82
Andel förpackningar och returpapper i restavfall enligt plockanalys (%)	32	34	37
Mängd insamlat mat- och restavfall (kg/person)	175	196	205
Mängd insamlat matavfall(kg/person)	32	23	29
Total mängd insamlat hushållsavfall (kg/person och år)	391	476	499

Nedanstående visar SCB:s Nöjdmedborgarindex 2020 för ett urval av kommuner jämfört med Danderyds kommun

Kommun	NMI Renhållning och sophämtning
Sigtuna	65
Sollentuna	64
Täby	72
Nacka	66
Tyresö	67
Lomma	68
Waxholm	62
Järfälla	61
Ekerö	62
Värmdö	65
Nykvarn	63
Danderyd	67
Medel alla ovan kommuner	65
Betygsindex alla kommuner	66

Danderyds kommun har ett NMI värde på 67 för renhållning och sophämtning vilket är princip likvärdigt med betygsindex för alla kommuner som var med i undersökningen. Det tyder på att Danderyds kommuns innevånare inte är mindre nöjda med sin avfallsverksamhet jämfört med andra kommuner